

Wrocław, 14.09.2026 r.

Prof. UWr dr hab. Kamil Glinka
Instytut Politologii
Uniwersytet Wrocławski

Recenzja rozprawy doktorskiej, pt.:
„Skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce”
przygotowanej przez Panią Mgr Ewelinę Florek

Promotor: prof. dr hab. Agnieszka Pawłowska

Uniwersytet Rzeszowski

I. Uwagi wstępne

Niniejsza recenzja została przygotowana w związku powołaniem na funkcję recenzenta rozprawy doktorskiej Pani mgr Eweliny Florek, pt. *„Skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce”*. Wypełniając powierzone mi zadanie, zamierzam ustalić to, czy dysertacja wypełnia wymagania określone przez ustawodawcę i może tym samym stanowić podstawę dopuszczenia Kandydatki do publicznej obrony, a w dalszym kroku – nadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

II. Problematyka badawcza

Polityka ochrony środowiska, traktowano jako jedna z zyskujących na znaczeniu polityk sektorowych, wymusza na organach i instytucjach państwa programowanie i wdrażanie

szerokiego spektrum aktywności. Mając na uwadze nie tylko aktualną presję instytucjonalno-prawną (będącą rezultatem członkostwa Polski w Unii Europejskiej), ale również, a może i nade wszystko, rosnące i coraz częściej artykułowane potrzeby i oczekiwania obywateli, można zaryzykować stwierdzenie, że polityka o takiej właśnie proveniencji zajmuje jedno z centralnych miejsc w agendzie nie tylko rządowej, ale i również samorządowej. Mając na względzie zasygnalizowane uwarunkowania, wybór problematyki badawczej dysertacji oceniam jednoznacznie pozytywnie. Jest to bowiem problematyka aktualna i istotna, wpisująca się w aktualny dyskurs naukowy poświęcony mechanizmom, formom i rezultatom przeciwdziałania destrukcyjnej dla środowiska działalności człowieka. Zgadzam się z Autorką, że sposób ujęcia tematu, w tym próba konceptualizacji, operacjonalizacji oraz pomiaru skuteczności wdrażania polityki ochrony środowiska w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce, może wypełnić palącą lukę badawczą. Jak zauważa Kandydatka, „(...) *dotychczasowe badania skupiały się raczej na aspektach prawno-instytucjonalnych niż na rzeczywistych rezultatach wdrażania polityki* [ochrony środowiska – przyp. recenzenta] (...) (s. 8.). W tym sensie, przedłożony do oceny projekt badawczy jest świadectwem ambitnego podejścia do analizy podejmowanej problematyki oraz takiego jej ujęcia, które ma szansę spotkać się z żywym zainteresowaniem nie tylko badaczy, ale również praktyków podejmujących w swojej działalności zawodowej, czy też społecznej ruchy o proekologicznym, środowiskowym „rodowodzie”.

Na pozytywną ocenę zasługuje decyzja o jednoznacznym zakreśleniu przedmiotu badania. Koncentracja na trzech przypadkach (mowa o polityce ochrony środowiska Krakowa, Katowic i Łodzi), a zatem i na działaniach organów miejskiej administracji samorządowej i podległego im aparatu urzędniczego, jest przez Kandydatkę uzasadniona, podparta logicznym wywodem i obiektywnymi kryteriami. Ramy czasowe (lata 2018-2024) tożsame z VIII samorządową kadencją pozwalają na możliwie pełną analizę owych działań, przy równoczesnym zachowaniu rygorów podejścia komparatystycznego. Sposób zdefiniowania tak przedmiotu badania, jak i jego cezury (które są, co trzeba podkreślić, elementami o fundamentalnym znaczeniu dla

powodzenia recenzowanego projektu) pozwalają Autorce na realizację zasadniczego celu badawczego, jakim jest „(...) *ocena skuteczności działań samorządów gminnych w obszarze ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem polityki jakości powietrza (...)*” (s. 8).

III. Rozprawa i jej struktura

Struktura dysertacji spełnia zwyczajowe wymagania stawiane tego typu opracowaniom naukowym. Obok wstępu, zakończenia, bibliografii, spisów (tabel, wykresów, rysunków) oraz dwóch załączników, na strukturę składają się rozdziały (w liczbie sześciu). Choć objętość poszczególnych rozdziałów jest zróżnicowana, to dysproporcje znajdują merytoryczne uzasadnienie w wadze wątków i tematów, jakie przedstawia i analizuje Autorka.

Rozdział pierwszy (*Degradacja środowiska naturalnego jako problem współczesnego świata*) jest omówieniem kluczowych problemów oraz wyzwań, jakie niesie ze sobą bytowanie ogółu ożywionych i nieożywionych składników przyrody, które to, wchodząc z złożone, wielostronne interakcje, oddziałują na funkcjonowanie człowieka i jego otoczenia. Kluczową kategorią, którą prezentuje i rekonstruuje Kandydatka, jest zrównoważony rozwój stanowiący, co warto podkreślić, fundament europejskiego (vide: unijnego) postrzegania relacji pomiędzy człowiekiem a fauną i florą, a w konsekwencji – realizacji polityk sektorowych na poziomie tak transnarodowym, jak i krajowym (centralnym), regionalnym i lokalnym.

W rozdziale drugim (*Polityka ochrony środowiska jako odpowiedź na degradację środowiska naturalnego*) Kandydatka omawia kluczowe ujęcia definicyjne polityki ochrony środowiska, osadzając je w kontekście programowania i wdrażania działań przez zróżnicowany katalog aktorów. Cieszy to, że Autorka rozprawy koncentruje na doświadczeniach i rozwiązaniach proponowanych w Polsce, przy równoczesnym odwołaniu do takiego sposobu myślenia o polityce, który czerpie z eksplorowanej przede wszystkim w nurcie anglosaskim orientacji rozwojowej (*public policy*), związanej

z dążeniem do rozpoznania, zdefiniowania, a następnie zaspokojenia zbiorowych potrzeb i oczekiwań obywateli.

Celem kolejnego, trzeciego rozdziału (*Podstawy normatywne polityki ochrony środowiska w Polsce*) jest zilustrowanie prawno-organizacyjnych ram działania podmiotów właściwych ze względu na realizację zadań o ekologicznej proveniencji. Pierwsze trzy podrozdziały są udaną kompilacją międzynarodowych, unijnych i krajowych rozwiązań, które leżą u podstaw polityki ochrony środowiska. Silnym punktem rozdziału jest jego czwarty podrozdział. Autorka klasyfikuje w nim instrumenty tejże polityki, posługując się kryterium ekonomiczno-rynkowym, administracyjno-prawnym oraz społecznym (określanym przez Kandydatkę mianem instrumentów „społecznego oddziaływania”).

Podobne walory niesienie ze sobą rozdział czwarty (*Zadania samorządu terytorialnego w Polsce w zakresie ochrony środowiska*). Niejako zaprzeczając tytułowi, Autorka omawia w nim zadania nie tylko wspomnianego samorządu, ale również (i bardzo słusznie) administracji rządowej. W warunkach obiektywnego usieciowienia polityk sektorowych, a zatem i polityki ochrony środowiska w Polsce, uwzględnienie roli, jaką pełnią aktorzy rządowi, jest w pełni uzasadnione (a nawet wręcz konieczne). W kolejnych fragmentach rozdziału (mowa o podrozdziale trzecim, czwartym, piątym i szóstym) Kandydatka różnicuje tytułowe zadania, posługując się jasnymi, mierzalnymi kryteriami o potencjalnie eksploracyjnym i eksplanacyjnym.

Kluczowe znaczenie dla realizacji celu badawczego mają rozważania zaprezentowane w jej dwóch ostatnich rozdziałach.

Rozdział piąty (*Polityka ochrony powietrza w wybranych miastach*) jest nie tylko omówieniem krajowego kontekstu zorientowanej środowiskowo aktywności miejskich administracji samorządowych, ale przede wszystkim ilustracją zastosowanego przez Autorkę podejścia metodologicznego. W zasadniczej części rozdziału, Autorka przedstawia rezultaty zestawienia i porównania rozwiązań programowanych i wdrażanych w Krakowie, Katowicach i Łodzi. Na uwagę zasługują zaprezentowane

przez Kandydatką oceny, tak jakości powietrza, jak i realizacji programów ochrony powietrza w każdym z trzech miast.

Cennych spostrzeżeń dostarcza lektura rozdziału szóstego (*Porównanie skuteczności samorządów wybranych miast w zakresie ochrony środowiska*). Rozdział ten, po pierwsze, integruje w sobie wątki i tematy podejmowane przez Doktorantkę we wcześniejszych fragmentach dysertacji, a po drugie – jest wyrazem przyjętej przez Doktorantkę orientacji komparatystycznej. Pozytywnie oceniam decyzję o tym, aby w ostatnim podrozdziale pokusić się o sformułowanie rekomendacji. Są to rekomendacje odnoszące się działań, których realizacja mogłaby skutkować zmianą dotychczasowego *modus operandi* miejskich administracji samorządowych, a w konsekwencji – podniesieniem jakości powietrza w badanych przez Kandydatkę miastach.

Porównanie rozważań zaprezentowanych we wstępie z rozważaniami, które przedstawiono w końcowych fragmentach rozprawy (zwłaszcza w ostatnim podrozdziale rozdziału szóstego oraz w zakończeniu) udowadnia, że dysertacja tworzy spójną całość. Wątki (tematyczno-problemowe) i wyzwania (badawcze), o których mowa we wstępie, znajdują stosowane odzwierciedlenie i rozwinięcie w owych końcowych fragmentach.

IV. Teoria i metodologia

Interdyscyplinarny charakter problematyki ochrony środowiska naturalnego (i to niezależnie od tego, czy mowa o działaniach prowadzonych na poziomie samorządowym, regionalnym, krajowym, czy też transnarodowym) sprawia, że analiza aktywności podejmowanej w jej obszarze jest zadaniem, które niesie ze sobą pewne dylematy. Wymaga bowiem przyjęcia odpowiednich ram koncepcyjnych oraz wykorzystania właściwego instrumentarium metodologicznego. Nie zmienia tego decyzja o tym (a z taką mamy do czynienia w przypadku recenzowanej dysertacji), aby skoncentrować się na tzw. poziomie samorządowym oraz zilustrować

charakterystyczne dla niego procesy programowania i wdrażania odpowiedniej (jak ujmuje to Autorka – skutecznej) polityki (*policy*).

Pomimo pojęcia trudu analizy złożonej, wyraźnie interdyscyplinarnej problematyki badawczej, Doktorantka z powodzeniem sięga tak po podejścia teoretyczne, jak i instrumentarium analityczne właściwe naukom o polityce i administracji. Nie oznacza to bynajmniej, że ignoruje Ona równocześnie dorobek reprezentantów innych dyscyplin naukowych: przede wszystkim nauk prawnych oraz (częściowo) nauk o Ziemi i środowisku. Przeciwnie, sięga po nie i twórczo analizuje, przy wyraźnym jednak zastrzeżeniu, że orientacja rozprawy jest zdecydowanie politologiczna. W oparciu o przegląd literatury przedmiotu oraz lekturę specjalistycznego piśmiennictwa branżowego (raportów, sprawozdań, itp.), Kandydatka prezentuje autorski sposób organizacji oraz przeprowadzenia postępowania badawczego. Lektura odpowiedniego fragmentu rozprawy (s. 130-136), podobnie jak rozdziałów piątego i szóstego, potwierdza fakt wykorzystania szerokiego, reprezentatywnego zestawu metod i technik badawczych. Obok wspomianej już analizy komparatystycznej, uwagę zwracają, m.in.: analiza instytucjonalno-prawna, analiza danych statystycznych, ankieta (badanie kwestionariuszowe), czy też wreszcie studium przypadku.

Realizacji zasadnego celu pracy służy weryfikacja hipotezy głównej oraz hipotez szczegółowych (w liczbie trzech). Hipotezom towarzyszą cztery pytania badawcze. Zarówno hipotezy, jak i pytania odnoszą się do zaakcentowanego w tytule dysertacji problemu, jakim jest skuteczność działań administracji samorządowych w warunkach obiektywnych uwarunkowań historycznych (związanych z upadkiem tradycyjnych sektorów przemysłu), naturalnych (geograficznych), czy też funkcjonalno-organizacyjnych. Cieszy fakt, że skuteczność, która wybrzmiewa w tytule rozprawy i jest przez Kandydatkę wyraźnie artykułowana, nie jest jedynie pewnego rodzaju „pustą obietnicą” analizy poświęconej temu, czy, a jeśli tak, to w jakim zakresie udaje się przeciwdziałać niekorzystnym dla miejskiego środowiska naturalnego zjawiskom i procesom. Przeciwnie, kategoria skuteczności jest przez Autorkę potraktowana w

sposób, który umożliwia jej porównanie w odniesieniu do praktyki samorządowej Krakowa, Katowic i Łodzi.

V. Literatura i źródła

Doktorantka wykorzystuje literaturę reprezentatywną tak dla podejmowanej problematyki, jak i dla dyscypliny nauki o polityce i administracji. Lektura manuskryptu udowadnia, że wśród wykorzystywanych przez Autorkę pozycji znajdują się monografie, rozdziały w monografiach, artykuły w czasopismach. Są to publikacje udostępniane w języku polskim i angielskim. Trudnym do zignorowania źródłem wiedzy są również specjalistyczne raporty i sprawozdania oraz dokumenty udostępnione przez szerokie grono aktorów: organizacje międzynarodowe, administrację rządową, administrację samorządową, organizacje trzeciego sektora.

Ważną rolę, o czym świadczy nie tylko sama liczba, ale również, a może i przede wszystkim, zaprezentowane przez Autorkę podejście do ich analizy, odgrywają akty prawne różnej rangi, poczynwszy od aktorów prawa międzynarodowego, poprzez *acquis communautaire* i prawo krajowe, a skończywszy na aktach prawa miejscowego. Istotne znaczenie ma także analiza danych statystycznych, które odnoszą się do wątków i tematów eksplorowanych przez Kandydatkę.

Doceniam wysiłek Autorki w zakresie pozyskania dokumentów i materiałów w trybie dostępu do informacji publicznej (s. 251). Na uwagę zasługują również próby przeprowadzenia wywiadów ustrukturyzowanych, które to, ze względu na zasygnalizowane przez Doktorantkę okoliczności, przybrały ostatecznie formę kwestionariusza ankiety.

VI. Warstwa językowa i techniczna

Język, jakim posługuje się Autorka, spełnia wymagania stawione rozprawom doktorskim. Sposób formułowania stwierdzeń oraz nazywania związków przyczynowo-

skutkowych jest klarowny. Drobne niedociągnięcia stylistyczne, interpunkcyjne lub redakcyjne (np. s. 227, 246, 250), nie obniżają całościowo pozytywnej oceny warstwy językowej rozprawy.

Przedłożony do recenzji manuskrypt został przygotowany poprawnie, tworząc spójną i przejrzystą całość. Autorka opanowała technikę sporządzania przypisów i bibliografii. Tabele, rysunki i wykresy, o których umieszczeniu zdecydowała Kandydatka, są cennym uzupełnieniem właściwego wywodu, podnoszącym stopień jego jasności.

VII. Podsumowanie

Przedstawiona do recenzji dysertacja Pani Mgr Eweliny Florek, pt. *„Skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce”* wpisuje się w nurt badań nad wyzwaniem, przed jakim stoją aktorzy samorządowi, również w Polsce. Jest to rozprawa poświęcona potencjałowi responsywnemu miejskich administracji samorządowych, które to – co znajduje potwierdzenie w praktyce programowania i wdrażania polityk sektorowych w Krakowie, Katowicach i Łodzi – reagują na palące i coraz wyraźniej artykułowane postulaty o ekologicznej i klimatycznej proweniencji.

Mając na względzie aspekt merytoryczny dysertacji stwierdzam, że Pani mgr Ewelina Florek dysponuje satysfakcjonującym poziomem wiedzy teoretycznej w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Należy docenić to, że Autorka podejmuje się niełatwego i relatywnie rzadko podejmowanego zadania, jakim jest konceptualizacja, operacjonalizacja, a następnie pomiar skuteczności polityki ochrony środowiska w rodzinnych realiach samorządowych. W sytuacji akcentowanych przez wielu badaczy niedostatków profesjonalnego podejścia – chodzi o podejście do programowania i wdrażania działań w obszarach sektorowych polityki miejskiej (*urban policy*) – opracowanie, jakie przekłada do oceny Kandydatka, ukierunkowane na tytułową skuteczność, niesie ze sobą dodatkową wartość aplikacyjną. Dysertacja jest opatrzona właściwą podbudową koncepcyjną oraz instrumentarium analitycznym. Lektura

rozprawy uprawnia mnie do stwierdzenia, że jej Autorka potrafi samodzielnie organizować i prowadzić pracę naukową.

Dysertacja Pani Mgr Eweliny Florek, pt. *„Skuteczność wdrażania polityki ochrony środowiska na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce”* spełnia wskazane przez ustawodawcę wymagania stawiane rozprawom doktorskim. Jest zwartym, oryginalnym rozwiązaniem aktualnego i istotnego problemu badawczego.

Podsumowując, całościowa ocena dysertacji oraz konkluzja niniejszej recenzji są jednoznacznie pozytywne. Wnoszę o dopuszczenie Kandydatki do publicznej obrony rozprawy doktorskiej. Ponadto, mając na względzie zaprezentowane przez Kandydatkę autorskie podejście do analizy złożonego wyzwania badawczego, jakim jest ocena skuteczności wdrażania polityki ochrony środowiska, w tym nazywanie i ilustrowanie zależności pomiędzy aktywnością administracji samorządowej a jej oczekiwanymi i rzeczywistymi rezultatami, wnioskuję o wyróżnienie dysertacji.